

Valtuustoaloite: Turvallisen tilan periaatteiden käyttöönotto Pelkosenniemen kunnassa

Johdanto

Kunnan toiminnan ja päätöksenteon tulee perustua avoimuuteen, yhdenvertaisuuteen ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen. Näiden arvojen toteutuminen edellyttää, että kaikilla osallistujilla on mahdollisuus toimia ja osallistua ilman pelkoa syrjinnästä, häirinnästä tai epäkunnioittavasta käytöksestä. Turvallisen tilan periaatteet ovat työkalu, joka tukee näiden arvojen toteutumista ja edistää rakentavaa keskustelukulttuuria. Turvallisen tilan periaatteet ovat joukko ohjeita, jotka luovat puitteet kunnioittavalle ja inklusiiviselle ilmapiirille. Ne auttavat ehkäisemään syrjintää ja häirintää sekä varmistavat, että jokainen voi tuntea olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Näitä periaatteita voidaan soveltaa niin luottamushenkilöiden kuin kunnan henkilöstön keskuudessa.

Ehdotus

Esitämme, että kunta ottaa käyttöön turvallisen tilan periaatteet, jotka koskevat sekä luottamushenkilöiden että kunnan henkilöstön toimintaa. Periaatteet laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden, henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa, ja niiden käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla ja ohjeistuksilla.

Perustelut

Turvallisen tilan periaatteet tukevat kunnan arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvinvointia. Ne edistävät avointa ja kunnioittavaa keskustelukulttuuria sekä ehkäisevät syrjintää ja häirintää. Lisäksi ne vahvistavat luottamusta ja yhteistyötä niin luottamushenkilöiden kuin henkilöstön keskuudessa.

Yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki velvoittavat kuntia edistämään syrjimättömyyttä ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Turvallisen tilan periaatteet ovat konkreettinen keino toteuttaa näitä velvoitteita ja varmistaa, että kunnan toiminta on kaikille osapuolille turvallista ja kunnioittavaa.

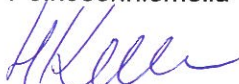
Toteutus

Turvallisen tilan periaatteet laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden, henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa. Periaatteiden käyttöönottoa tuetaan järjestämällä koulutuksia ja laatimalla selkeät ohjeistukset. Lisäksi periaatteiden toteutumista seurataan säännöllisesti, ja niitä päivitetään tarvittaessa.

Päätösehdotus

Esitämme, että kunta ottaa käyttöön turvallisen tilan periaatteet, jotka laaditaan yhteistyössä asiantuntijoiden, henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa. Periaatteiden käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla ja ohjeistuksilla.

Pelkosenniellä 10.6.2025

Heidi Karnaattu
Vihreä Liitto rp

Eeva Airas

Janne Uusitalo

Vasemmistoliitto

Liite1: Esimerkki turvallisen tilan periaatteiden ohjeista

Turvallisen tilan periaatteet ovat ohjeita, jotka edistävät kunnioittavaa ja inklusiivista ilmapiiriä. Näitä periaatteita voidaan soveltaa kokouksissa, työpaikoilla ja muissa yhteisöissä. Alla on esimerkki turvallisen tilan periaatteista, joita kunta voi käyttää pohjana omien periaatteidensa laatimisessa.

1. Kunnioittava vuorovaikutus

- Kaikkia osallistujia kohdellaan kunnioittavasti riippumatta heidän taustastaan, mielipiteistään, sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään, seksuaalisesta suuntautumisestaan, ulkoisista ominaisuuksistaan tai asemastaan.
- Epäkunnioittava käytös, kuten pilkkaaminen, vähättely tai toisten päälle puhuminen, ei ole sallittua.

2. Syrjinnän ja häirinnän nollatoleranssi

- Kaikki syrjintä, häirintä ja epäasiallinen käytös on kiellettyä. Tämä koskee esimerkiksi sukupuoleen, ikään, etniseen taustaan, uskontoon, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen liittyvää syrjintää.
- Häirintään puututaan välittömästi, ja siihen on selkeät toimintamallit.

3. Kuunteleminen ja tilan antaminen

- Jokaisella on oikeus tulla kuulluksi. Keskusteluissa annetaan tilaa kaikille osallistujille.
- Vältetään toisten päälle puhumista ja pyritään aktiivisesti kuuntelemaan.

4. Oletusten välttäminen

- Ei tehdä oletuksia toisten taustoista, kokemuksista tai mielipiteistä.
- Kysytään mieluummin kuin oletetaan.

5. Rakentava palaute

- Palautteen antaminen ja keskustelu pidetään rakentavana ja asiallisena.
- Kritiikki kohdistetaan asioihin, ei henkilöihin.

6. Oikeus turvallisuuteen

- Jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi.
- Turvallisen tilan periaatteiden rikkomiseen puututaan selkeästi ja oikeudenmukaisesti.

7. Yhteinen vastuu

- Turvallisen tilan periaatteiden toteutuminen on kaikkien vastuulla.
- Jokainen osallistuja sitoutuu noudattamaan periaatteita ja puuttumaan niiden rikkomiseen.

Liite2: Esimerkkillistaus turvallisen tilan periaatteista

- Älä tee oletuksia henkilöstä, hänen taustoistaan tai mielipiteistään ihonvärin, muiden ulkoisten ominaisuuksien tai puheen perusteella.
- Älä oletta ihmisen sukupuolta tai seksuaalisuutta.
- Älä oletta kaikkien pystyvän siihen mihin sinä pystyt. Älä oletta kaikkien olevan terveitä.
- Älä halvenna tai nolaa toisia. Älä naura toisen virheelle.
- Pyri tunnistamaan oma valta-asemasi suhteessa muihin ja toimi se tiedostaen.
- Älä koske toisia ilman lupaa, kunnioita toisen henkilökohtaista tilaa ja hänen itse määrittelemiään rajoja.
- Älä arvota ihmisiä tai heidän näkemyksiään sen perusteella noudattavatko heidän ulosantinsa kielioppisääntöjä tai ovatko ne täydellisesti jäsennehtyjä. Kunnioita toisen puheenvuoroa sen muodosta riippumatta.
- Älä toisissa puheessasi, teoissasi tai käytöksessäsi rasistisia ja syrjiviä stereotypioita edes "vitsillä" tai "ironisesti".
- Älä käytä ableistisia eli vamman tai terveydentilan perusteella halventavia termejä.
- Tue ja mahdollista toisten osallistumista ja kuulluksi tulemistä esimerkiksi avaamalla itsesi ja toisten käyttämät termit ja vaikeat käsitteet.
- Käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti ja sensitiivisesti. Muista, että ne voivat olla toisille henkilökohtaisia. Käytä tarvittaessa sisältövaroituksia.
- Älä jaa työtä ja tehtäviä sukupuolen perusteella. Rohkene aktiivisesti rikkomaan perinteisiä sukupuolirooleja.
- Kunnioita jokaisen oikeutta ottaa taukoja, poistua tai olla osallistumatta tiettyihin toimintoihin, äläkä kyseenalaista syitä tähän.
- Hyväksy virheet ja erimielisyydet.
- Älä arvostele muiden ulkonäköä.
- Älä riko kirjesalaisuutta tai kerro eteenpäin luottamuksellisena kerrottuja asioita. Ole luottamuksen arvoinen.
- Älä arvota ketään tietämyksen tai kiinnostuksen kohteiden pohjalta.
- Hyväksy myös vähempi aktiivisuus.
- Tutustu omiin rajoihisi, ja kunnioita toisten rajoja.
- Mikäli kohtaat väärinkäytöksiä, puutu niihin jokaista osapuolta kuunnellen ja kunnioittaen.
- Muista, että jokaisen kulttuuri on hänen omansa.
- Ole avoin muiden mielipiteille, vaikka ne poikkeaisivat omistasi.
- Kunnioita toisen puheenvuoroa sen muodosta riippumatta.
- Älä kysy henkilökohtaisia asioita, kuten taustaa, sukupuolta, alkoholinkäyttöä, perhesuhteita, sairauksia jne., ellet tunne henkilöä hyvin.